

2. Морські пірати стали атакувати менше: кількість нападів найнижча за 27 років – ІМБ. URL : <https://mind.ua/news/20228629-morski-pirati-stali-atakuvati-menshe-kilkist-napadiv-najnizhcha-za-27-rokiv-imb>

3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#top>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-266-1-27>

ДИЛЕМА БЕЗПЕКИ У БАЛТО-ЧОРНОМОРЬСЬКОМУ РЕГІОНІ

Поляков Євген Валентинович

*кандидат юридичних наук, доцент, полковник поліції,
доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Тероризм розглядається провідними політиками країни в ряді найважливіших факторів, що впливають на національну, регіональну й глобальну безпеку. Від ефективності заходів щодо протидії тероризму залежатиме, у якому світі й у якій країні ми будемо жити в найближчому майбутньому. Проблема тероризму вже багато років не втрачає своєї актуальності як для правової теорії, так і для практики правоохоронних органів.

Чітка характеристика терористичної діяльності як явища, служить наскрізним орієнтиром для визначення завдань, правових, організаційних та ресурсних аспектів боротьби з тероризмом у структурі розроблення і здійснення великомасштабних заходів, що стосуються будь-якої сфери внутрішньої і зовнішньої політики України. Аналіз визначень тероризму, запропонованих вітчизняними і закордонними вченими, а також окремими державними або міжнародними структурами, вказує на розбіжності із приводу цього поняття.

Указане свідчить, що дослідження теоретичних і прикладних проблем протидії терористичній діяльності в сучасних умовах стає актуальним науковим і практичним завданням.

До злочинів, пов'язаних з терористичною діяльністю ми відносимо суспільно небезпечні діяння, спрямовані на залякування населення з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи місцевого самоврядування України, інших держав, міжнародними організаціями, об'єднаннями громадян, фізичними чи

юридичними особами, а також організаційне, матеріальне або інше сприяння такої діяльності.

Сучасна терористична діяльність може бути розподілена на два основні види терористичної діяльності: політичну та кримінальну. Політична терористична діяльність пов'язана з кримінальною за формами та способами її здійснення. Своєрідною інфраструктурою терористичної діяльності є економічні та загальнокримінальні злочини, які і можливо віднести до злочинів, пов'язаних з терористичною діяльністю.

Прояви терористичної діяльності за сферою дії слід класифікувати за певними підставами:

- за сферою дії;
- з погляду належності суб'єктів терористичної діяльності до державної влади;
- з точки зору ідентичності суб'єктів терористичної діяльності;
- за соціально-політичною спрямованістю;
- за ідеологічними орієнтаціями;
- за цілями, які переслідують політичні терористи;
- за способами впливу на об'єкт;
- за засобами, що використовуються в ході терористичних актів;
- за місцем проведення терористичних актів.

Оперативно-розшукова протидія злочинам пов'язаним з терористичною діяльністю – це заходи, спрямовані на безпосереднє попередження, припинення, розкриття й оперативно-розшукове супроводження їх розслідування, здійснювані з використанням оперативно-розшукових сил, засобів і методів, а також діяльність, спрямована на виявлення, усунення або нейтралізацію причин терористичної діяльності, сприятливих умов, явищ і процесів, що спричиняють зростання злочинності в цілому, що здійснюється уповноваженими на те оперативними підрозділами правоохоронних органів. Оперативно-розшукова характеристика злочинів пов'язаних з терористичною діяльністю формується на основі як офіційних, так і конфіденційних відомостей і являє собою сукупність кримінально-правових, криміналістичних, кримінологічних та інших упорядкованих в взаємозалежних між собою специфічних ознак, які розглядаються з позицій ефективного застосування оперативно-розшукових сил, засобів і методів щодо боротьби зі злочинністю.

Ефективність виконання функцій оперативними підрозділами Національної поліції України щодо протидії тероризму визначається наступними чинниками: досконалою організаційною і функціональною структурою; відповідним кадровим забезпеченням; достатнім матеріально-технічним забезпеченням.

Діяльність із запобігання терористичній злочинності передбачає виконання завдань організаційного, правового, інформаційного та

оперативно-розшукового характеру при взаємодії з іншими суб'єктами боротьби з тероризмом, а саме: профілактику злочинності, що має терористичну спрямованість; виявлення та усунення причин та умов, що сприяють виникненню злочинів пов'язаних із терористичною діяльністю; установлення контролю за діяльністю різних структур, які мають зв'язки з терористами, або сприяють їх діяльності.

До елементів організації діяльності оперативних підрозділів щодо виявлення злочинів, пов'язаних з терористичною діяльністю можна віднести: інформаційно-аналітичну роботу, тобто узагальнення, вивчення, аналіз, оцінку оперативної обстановки; прогнозування оперативнотактичних ситуацій, планування діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів щодо виявлення, розкриття злочинів, пов'язаних із терористичною діяльністю; розміщення сил, засобів оперативних підрозділів правоохоронних органів; взаємодію з оперативними підрозділами, службами, правоохоронними та контролюючими органами.

Велике значення має прогнозування, яке здійснюється на основі зібраної упорядкованої (систематизованої) інформації, а також на знаннях закономірностей розвитку злочинних ситуацій та поведінки їх учасників, особливостей умов, в яких діє негласний апарат й застосовуються методи ОРД, на оцінках тактичних можливостей працівників оперативних підрозділів та інших учасників оперативно-розшукового процесу.

Прогнозування із запобігання злочинам, пов'язаним із терористичною діяльністю, треба вести у сферах, які найбільш придатні щодо аналізу та систематизації. Зокрема у сфері прогнозування факторів та загроз, які призводять до вчинення злочинів терористичної направленості, прогнозування наслідків терористичної діяльності на території України та за її межами, а також очікування зміни в динаміці й структурі злочинів терористичної спрямованості.

Система планування запобіжних заходів оперативними підрозділами, які протидіють злочинам, пов'язаним із терористичною діяльністю, може містити як загальні, специфічні, так і індивідуальні види планів, що поділяються і класифікуються за специфічними і притаманними кожному з них критеріями.

Виявлення, запобігання, припинення й розкриття терористичної діяльності необхідно здійснювати при повній і різнобічній взаємодії правоохоронних органів, у рамках існуючих і розроблених на перспективу спільних міжвідомчих нормативних актів, та подальше створення й функціонування спеціалізованих антитерористичних слідчо-оперативних груп, що сприяють найбільш повному, ефективному й компетентному розслідуванню актів тероризму.

У виявленні, припиненні, розкритті та розслідуванні злочинів пов'язаних з терористичною діяльністю необхідне:

а) своєчасне інформування правоохоронними органами один одного про відомі їм факти готування чи вчинення злочинів, дізнання або розслідування яких законом покладено на той орган, якому про це повідомляться. Забезпечення вжиття підпорядкованими підрозділами невідкладних заходів щодо запобігання таким злочинам, їх припинення, затримання осіб, які їх вчинили, охороні місця події та зберіганню слідів злочину до прибуття працівників іншого правоохоронного органу. Прийняття за ними, у разі необхідності, рішень згідно з кримінально-процесуальним законодавством;

б) удосконалення спільних нормативних актів щодо порядку взаємодії оперативних і слідчих підрозділів у розкритті та розслідуванні конкретних видів злочинів з детальним регламентуванням дій цих підрозділів;

в) створення, у разі необхідності слідчо-оперативних груп з числа працівників взаємодіючих органів для здійснення, у межах визначеної законодавством компетенції, заходів щодо виявлення, розкриття та розслідування особливо небезпечних злочинів, а також злочинів, скоєних організованими злочинними угрупованнями, та тих, що мають міжрегіональний та міждержавний характер, пов'язаних з наркобізнесом або набули великого громадського резонансу;

г) використання, за взаємним погодженням, працівників Національної поліції, Служби безпеки, митних та інших органів як фахівців для участі у викритті злочинних груп, розслідуванні проявів організованої злочинності, проведенні криміналістичних експертиз і досліджень, для дачі консультацій. Визначення таких працівників у підрозділах, встановлення порядку їх використання та спеціалізації;

д) взаємообмін інформацією, що міститься в централізованих, обласних та інших банках даних оперативно-розшукового, оперативно-довідкового та іншого призначення. Спільне визначення порядку надання та користування такою інформацією при розкритті та розслідуванні злочинів;

е) створення спільних банків даних про осіб, які займаються чи можуть бути причетні до бандитизму, вимагання, контрабанди, незаконного обігу зброї та наркотиків, злочинів у кредитно-фінансовій сфері та зовнішньоекономічній діяльності, незаконної міграції та іншої злочинної діяльності;

є) виділення в оперативно-розшукових та слідчих підрозділах правоохоронних органів працівників, відповідальних за організацію взаємодії з аналогічними підрозділами інших правоохоронних органів.

Література:

1. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. зі змінами і доповненнями. Відомості Верховної Ради України. 2003 № 25. ст. 180.

2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII
3. Про боротьбу з тероризмом: Закон України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 25, ст. 180)
4. Актуальні питання протидії тероризму у світі та в Україні: аналіт. доповідь / [Резнікова О. О., Місюра А. О., Дрьомов С. В., Войтовський К. Є.]; за заг. ред. О. О. Резнікової. – К.: НІСД, 2017. – 60 с.
5. Антитерористичний центр при Службі безпеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ssu.gov.ua/ua/pages/44>.
6. Яковенко М. О. Організація розслідування злочинів терористичної спрямованості органами внутрішніх справ України / М. О. Яковенко // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. – 2014. – № 3–4. – С. 262-267.